

Memo stand van zaken WDO-standaarden

Inleiding

De Wet Digitale Overheid stelt standaarden verplicht om de beveiliging en toegankelijkheid van digitale diensten binnen de overheid te kunnen garanderen. Naast de verplichting voor de overheid geldt deze verplichting ook voor organisaties met een publieke taak. Zo zijn ook schoolbesturen verantwoordelijk om passende beveiligingsmaatregelen te nemen. Binnen die context spelen ICT-leveranciers een belangrijke rol bij het realiseren van de totale informatiebeveiliging in de keten van het onderwijs. Schoolbesturen zouden de wettelijke verplichte (beveiligings)eisen in hun contracten met ICT-leveranciers moeten regelen.

Op 25 april 2019 is in de Standaardisatieraad een [notitie](#) geagendeerd om de vergadering te informeren over de wettelijk voorgeschreven standaarden en is verzocht om de standaarden op te nemen in de ROSA. De Standaardisatieraad heeft hier destijds mee ingestemd. Daarnaast is besproken hoe er omgegaan zou moeten worden met de implementatie van deze standaarden.

Deze memo beschrijft het doorlopen proces, de huidige status en welke vervolgstappen op het gebied van implementatie gezet moeten worden inclusief actoren, gremia en instrumentarium.

Proces en status

1. In april 2019 heeft het KRO PO-VO een opdracht en een adviesverzoek ingediend bij Edustandaard:
 - a. Een **opdracht** aan Edustandaard om de nieuwe WDO-beveiligingsstandaarden en bestaande toegankelijkheid standaarden op te nemen in de ROSA.
 - b. Een **adviesverzoek** aan Edustandaard over hoe nu en in de toekomst de implementatie van en toezicht op WDO-standaarden en onderwijsstandaarden in het algemeen kan worden georganiseerd.
2. De opdracht en het adviesverzoek zijn opgepakt door de [werkgroep UBV](#) (Uniforme beveiligingsvoorschriften) van Edustandaard. De werkgroep UBV is gestart met de inhoudelijke beoordeling van de WDO-standaarden. Hieruit kwam naar voren dat er nog wel wat werk nodig was om de wettelijke standaarden voldoende uitgewerkt en toepasbaar te maken voor het onderwijs.
3. De werkgroep UBV is hiermee aan de slag gegaan, wat bovendien goed aansloot bij de ambitie om uniforme beveiligingsvoorschriften te gaan ontwikkelen die voor de verschillende standaarden in de keten van toepassing zijn.
4. In februari 2021 is de [standaard UBV-TLS 1.0](#) in beheer genomen door Edustandaard. Het heeft een verplichtend karakter gekregen, wat betekent dat ketenpartijen moeten uitleggen als ze ervoor kiezen de standaard niet te gebruiken. Andere beveiligingsstandaarden (zoals veilig en betrouwbaar e-mailverkeer) zijn nog in ontwikkeling en worden in 2021 verwacht. Deze liggen momenteel ter publieke consultatie voor in versie 0.5.
5. In de Standaardisatieraad van 11 februari 2021 is ook bepaald dat UBV-TLS opgenomen wordt in het Certificeringsschema IBP. Aan de hand van dit schema kunnen organisaties aantonen passende beveiligingsmaatregelen te hebben genomen. Het certificeringsschema dient op deze wijze als *toetsingskader*.
6. Ook toegankelijkheid is een belangrijk aspect van de WDO. Dit gaat over de toegankelijkheid van school websites en de toegankelijkheid van online producten die door de school worden gebruikt. Kennisnet adviseert om ook binnen het onderwijs het [stappenplan](#) van het Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) te gebruiken om te komen tot een toegankelijke website.

Implementatie; advies en ondersteuning

De volgende stap betreft de implementatie van o.a. de beveiligingsstandaard UBV-TLS (en later andere) over de volle breedte in de onderwijsprocessen. Voor sommige standaarden gaat dit mee in de doorontwikkeling ervan (zoals ECK D&T, Edukoppeling). Voor andere uitwisselingen is meer initiatief nodig vanuit de keten.

Adviesfunctie Edustandaard

- Edustandaard adviseert over standaarden en de implementatie ervan. In de [memo](#) uit de Standaardisatieraad van 11 februari 2021 is deze adviesrol geëxpliciteerd. We onderscheiden gevraagd en ongevraagd advies en kunnen adviseren richting publieke beleidstafels (zoals KRO's) of de toepassingsdomeinen.
- Door de werkgroep UBV / Bureau Edustandaard is naar aanleiding van het adviesverzoek van het KRO PO-VO gewerkt aan een [implementatieadvies](#). Dit advies beschrijft een concept proces dat moet worden doorlopen om WDO-standaarden te implementeren en beschrijft de globale impact van implementatie en wat er inhoudelijk moet gebeuren. Dit advies is voorgelegd aan zowel het KRO PO-VO als de Standaardisatieraad in november 2020.
- In de Standaardisatieraad van 11 februari 2021 is een ongevraagd gebruiksadvies richting de toepassingsdomeinen afgestemd.
- In dezelfde memo is bepaald dat wordt verwacht van de KRO's en de toepassingsdomeinen dat zij terugkoppelen over wat er met de adviezen van Edustandaard is gedaan of gaat gebeuren.

Ondersteuning

- Inhoudelijke vragen over de UBV-beveiligingsstandaarden kunnen worden gemeld bij Edustandaard en worden opgepakt door de werkgroep UBV. Implementatie van de standaarden moeten partijen in principe zelf organiseren maar Bureau Edustandaard kan hierin wel ondersteunen in samenspraak met de werkgroep UBV.

Verantwoordelijkheid, governance en instrumentarium

De verantwoordelijkheid voor het implementeren van de WDO-standaarden ligt bij de schoolbesturen en de toepassingsdomeinen. Zij moeten oog houden op de tijdspaden van de [inwerkingtreding](#) van de wet. De vroegste inwerkingtreding staat nu gepland voor 1 juli 2022.

Om de volgende stappen te kunnen zetten, zijn volgens bureau Edustandaard de volgende acties nodig:

1. OCW en de sectorraden agenderen de implementatie/het gebruik van de WDO-standaarden in de ketenregieoverleggen en in Edu-K.
2. De KRO's besluiten o.b.v. adviezen over de aanpak van de implementatie van de WDO-standaarden en bijbehorend instrumentarium. **Het certificeringsschema dient daarbij als toetsingskader.** De gekozen aanpak zorgt ervoor dat:
 - a. schoolbesturen de WDO-standaarden gaan afdwingen in contracten met hun leveranciers, in de vorm van **inkoopvoorwaarden en programma's van eisen bij inkoop**
 - b. leveranciers het gebruik van de WDO-standaarden gaan toepassen
3. De branchepartijen bespreken het gebruiksadvies van de WDO-standaarden met hun achterbannen en bepalen wat er nodig is om de WDO-standaarden te gaan gebruiken.
4. KRO's en branchepartijen koppelen hierover terug richting Edustandaard.
5. De werkgroep UBV werkt verder aan het vertalen van de WDO-beveiligingsstandaarden naar voor het onderwijs werkbare standaarden.
6. Bureau Edustandaard adviseert de WDO-standaarden naast in de ROSA ook op te nemen in de **sector referentie architecturen**, zoals FORA (PO en VO), MORA (MBO) en de HORA/HOSA (HO).
7. Verantwoordelijken, ondersteund door Edustandaard, monitoren de voortgang van de implementatie m.b.v. tooling, zoals beschikbaar op [internet.nl](#).